2-a Jaro. N-o 46 (98-99) APERAS SEMAJNE 19. Aŭgusto 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

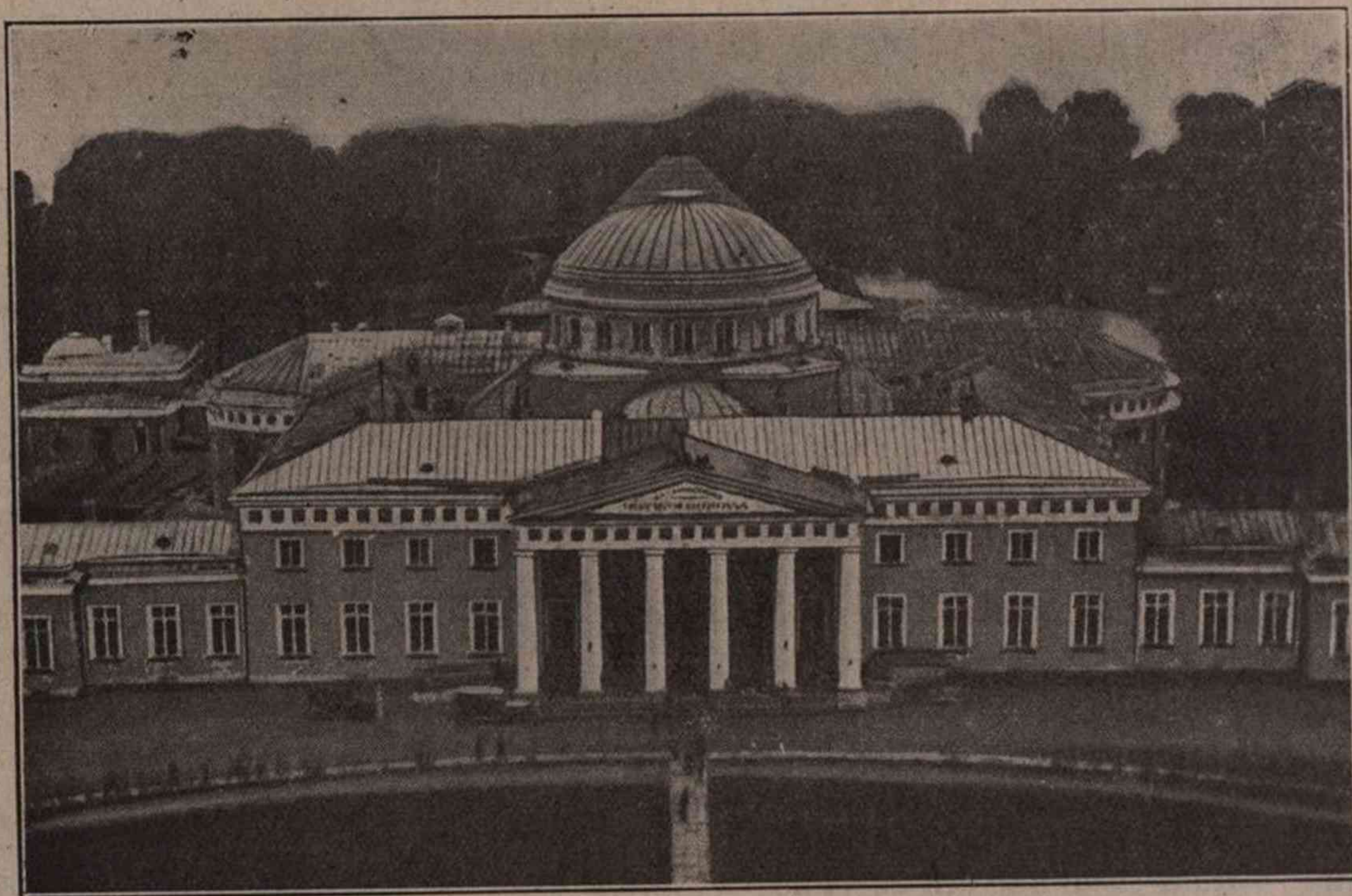
Redaktanto: E. LANTY
14, Avenue de Corbéra, Paris-XII°

Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT
23, Rue Boyer, Paris-XX°

Administranto: R. LERCHNER
Colmstrasse 1, Leipzig O 27

LA "TAŬRIA PALACO"

(nune Klubo je la nomo de Uricki)

Dum la cara epoko, tie-ĉi kunsidis la tiama konstitucia imperia «Duma» (Parlamento).

En ĉi-tiu palaco okazis la solena malfermo de l' VI-a Kongreso de SAT.

EL LENINGRADO

La protokolo de l' Kongreso ne ankoraŭ alvenis. Nur trafis nin la jenaj notoj de K-do G. Demidjuk, kiujn la legantoj certe legos kun granda intereso.

Jam nun ne plu povas esti dubo, ke la VI-a superas la famon de ĉiuj antaŭaj SAT-kongresoj. Kaj tio estas tute normala ; tio signas, ke progresas kaj firmiĝas nia movado. Tio estas normala, tial ke la VI-a okazis en lando, kie pli ol alie estas vivanta, floranta la internaciemo. Nenie povus ja pli bone sukcesi esperanto-kongreso laborista ol en Sovetio.

Kredeble, por ke la VII-a kongreso povu superi la VI-an, necesos fari revolucion en iu el la putrantaj burĝaj ŝtatoj kaj starigi tie ankaŭ la sovetan reĝimon.

Al tio ni helpu ! — Red.

El la Not-libro de Kongresano

Ĉu ne estas sonĝo?

4. VIII. — La kongresanoj alvenas el ĉiuj flankoj. Jen venis K-dino el Vladivostok, de la bordoj de l'Pacifika Oceano, jen K-do el Poltorask (Meza Azio), jen sveda K-do, jen la litova, la angla. Tio estas dume izoluloj, la karavanoj alvenas...

Survoje al la akceptejo mi aĉetas le ĉefan Leningradan ĵurnalon : « Leningradskaja Pravda », kaj malfermante ĝin apenaŭ kredas al miaj okuloj : granda angulo de la paĝo estas okupita per esperantlingva teksto — « Lastaj informoj » ; sub tiu titolo la ĵurnalo enpresas por la kongresanoj esperantlingve la plej gravajn novaĵojn de la tago ĉu la eksterlandajn, ĉu la enlandajn. Mi frotas la okulojn — eble mi ne jam vekiĝis, eble mi sonĝas ; ja komprenu — grava ĵurnalo de l' dua sovetia ĉefurbo, de la fama Leningrado — praktike uzas esperanton en tute nova regiono — en la regiono de ĵurnala informado... Sed tio estas fakto, tio estas realo, la okuloj min ne trompas !

Jen la akceptejo — en vestiblo de bela palaco, nun *Palaco de Laboro,* sidejo de gubernia intersindikata centro, antaŭe — dum la epoko de carismo — edukejo por nobelinoj. Kaj inter la marmoro de l' vestiblo, kie antaŭe estis riverencantaj la graciaj nobelinoj, svarmas kongresanoj. La marmoron ornamas la ruĝe-verdaj standardoj, flagoj kaj flagetoj.

Oficiala kongresa Poŝtoficejo.

Tuj post la eniro, dekstraflanke, mi rimarkas bluan keston kun la esperantlingva surskribo : « Poŝtkesto ». Tie ĉi estas aranĝita kongresa poŝtoficejo — tion indikas la ŝildo kun la blazono de USSR kaj esperantlingva : « Poŝto, telegrafo kaj telefono ». Al mia demando, ĉu estas akceptataj flugpoŝtaj leteroj oni en esperanto jese respondas. Sur la tablo kuŝas aro da folioj por telegramoj ; la poŝtadministracio zorgis ankaŭ ilin presi esperantlingve. Mi fordonas la le-

Eliranta TELEGRAMO Deveno ___ h. ___ m

PAGO		TRANSSENDITA
Povort k potel ___ r ___ k ___ r ___ k Akceptis ___	el Leningrado—Esperanto kongreso	___ h ___ m en ___ filkond № ___ Transdonis ___
№ Kvanto de vort	___ h ___ m	

teron, certe afrankitan per la kongresaj esperantlingvaj poŝtmarkoj kaj rimarkas ke oni stampas ĝin per speciala esperantlingva poŝtstampo ! Fu ! Tio jam ŝajnas

ESPERANTO-KONGRESO

Telegrafo en Leningrado

Adreso: ___
=LENINGRADO AL SESA SAT KONGRESO

Akcepto. ___ h ___ m ___ № ___
Bl. № ___ El ___ kond. № ___
Akceptis

Transdono. ___ h ___ m ___ № ___
En ___ kond № ___
Transdonis

LENINGRAD DE TCHERNIGOW 333 14 5 20 47

Kvanto de vort | Tempo de akcepto: dato, horo, min | Oficialaj notoj

esti el la fantazia romano de Wells (Uels), transportinta min kelkajn jardekojn antaŭen. Des pli, ke ankaŭ sur la stampo enestas la romane mistikaj, sed tre realaj por mi, literoj « SAT »...

Alvenas kongresana ŝipo.

Sed jen iu movado subita inter la kongresanoj ; aŭdiĝas la informo, ke alvenis vaporŝipo el Stettin, post kelkaj minutoj albordiĝonta. Kun ĝi alvenis parto de la germania karavano.

Kaj ni jam marŝas tuj tacmente al la kajo ; nin akompanas muziko, sed eĉ sen ĝi la piedoj trovas la necesan marŝotakton.

Jen vidiĝas la ŝipo, malrapide alproksimiĝanta. Ni streĉas niajn rigardojn, jen sur la supra ferdeko de la

ŝipo oni eksvingis per ruĝa flago. Estas ili, la novaj kongresanoj.

Pli proksimen venas la ŝipo. De sur la kajo eksonas la muziko, renkontante la venantojn per « Internacio ». Kaj responde de la ŝipo flugas al ni samaj sonoj, ĥore kantataj. Apenaŭ albordiĝis la ŝipo, sed ni jam rapidas premi la manojn.

Kiaj amikaj manpremoj! Kvazaŭ ni ne unuafoje renkontiĝas, sed travivis kune, en la sama ĉambro, en la sama laborejo jam kelkajn jarojn. Nu certe — jam kelkajn jarojn ni travivis en la komuna laborejo, kiu portas la nomon « SAT »!

Ni jam marŝas, ree en taĉmento, sed kreskinta je 48 ĵus alvenintoj, al la akceptejo. Oni ne lasas al la elŝipiĝintoj porti la pakaĵojn; ĉiu rapidas iamaniere helpi al la K-doj.

Ekskursoj.

Sed ne atendu belajn priskribojn de naturo kaj de arkitekturaj belaĵoj. Ni ja havas aliajn zorgojn. Ni ekskursas, dividite je grupoj, al diversaj fabrikoj. Jen grupo je pli ol 100 K-doj veturas al la granda metaluzino «Ruĝa Putilovec»; alia — al tabakfabriko; tria — al elektrolampa uzino, kaj nia grupo — al la granda presejo de la kooperativa eldonejo « Priboj ». Ni iras tra apartaj laborejoj; jen kompostejo kun linotipoj, sed ĝi ne longe prenas nian atenton: inter ni estas mankompostistoj kaj ilin interesas mankompostejo. Ni alvenas ĝin kaj germania K-do rapidas preni kompostilon en la manon por montri al sovetiaj K-doj sian lertecon. Sed li fiaskas: evidentiĝas, ke en la literkesto la litertipoj estas dismetitaj en alia ordo, ol oni tion faras en Germanio. Eĉ en tiu ĉi regiono, pure teknika, ies mano klopodis ne allasi la unuecon. Evidente necesas, ke la proletaro fariĝu mastro de l' tutmondo, por ke estu atingita la unueco eĉ en la tekniko, kie ĝia utilo estas jam delonge por ĉiuj senduba...

Baldaŭ vigle sonas konversacio inter la laboristoj uzinaj kaj eksterlandaj. Renkontiĝis homoj el diversaj landoj. Sed ilia konversacio temas ne pri la karaktero nacia de ĉiu lando, kaj ne pri la naciaj kutimoj. Interesas la K-dojn ne tio; ili kvazaŭ neniam en la vivo okupis sin pri tiaj problemoj. Ilin interesas alio: Kiom daŭras ĉe vi la labortago? Kaj kian ripoztempon vi havas dumjare? Ĉu vi ricevas vian salajron dum la ripoztempo? Maljuna majstro en literfandejo zorgas plej detale rakonti. Ho, li mem scias, kio povas interesi samfakan laboriston, ja dum tridek jaroj li profesias: 7 horojn daŭras la labortago, unu monaton dum jaro ni ripozas, ricevante la salajron por tiu tempo; kaj, ĉar nia laboro en literfandejo estas ligita kun ia malutilo por la sano, ni ricevas ĉiutage botelon da lakto, tute senpage; rigardu, jen ĝi estas, tute freŝa kaj tre bona!...

Kiu do diras, ke ankaŭ proleto havas naciecajn interesojn?! Mi ne vidis ilin dum la trihora marŝado kun nia grupo tra la laborejojn...

Vespera Kunvenego propaganda.

Vespere ni estas akceptataj en la somera klubo de metalistoj. Internacia kunvenego kun partopreno de la kongresanoj. La halo estas plenplena kaj malgraŭ siaj 800 lokoj ĝi ne sukcesis enpreni ĉiujn dezirantojn aŭdi alilandajn K-dojn. Bruegas la halo pro la aplaŭdoj entuziasmaj. Oni vidas en ni ne esperantistojn, sed proletojn, samklasanojn, kaj oni vidas la fluan vivecon de esperanto, praktike uzata de la alvenintaj K-doj. Kaj la akceptantoj en siaj salutparoloj substrekas ĉiamaniere, ke ili vidas proprokule la utilon kaj la valoron de la mondlingvo...

Kiu pli bedaŭras?

Kaj dum ni kunvenas, tute neatendite, je du tagoj pli frue, alvenas la Hamburga ŝipo kun 26 aliaj kongresanoj. Neniu avertis la Kongresan Komitaton pri la pli frua alveno de l' ŝipo, rezulte: neniu renkontas la alvenintojn. Kaj ili memstare serĉas vojon al la komunloĝejo.

Mi ne scias, kiuj estas pli konsternitaj pro tio, ĉu la alvenintoj, ĉu la Kongresa Komitato? Ŝajnas, ke estas la lasta...

Sed la nombro de alvenintaj kongresanoj jam superas 300 *). Kaj oni venas kaj venas de ĉiuj flankoj.

G. Demidjuk.

*) En telegramo ricevita antaŭ tiu letero estas parolite pri 400 kongresanoj el 14 landoj. Tiun telegramon ni ne publikigas, tial ke ĝi havas nur personan intereson. — *Red.*

LASTHORE — Ĝis la 6.-VIII - 10 h. matene aliĝis 656 K-doj el 27 landoj! Entuziasmo grandega.

V. ELSUDO.

TRA ESPERANTIO

Komisiite de Ekzekutiva Komitato de SAT, niaj moskvaj K-doj sin turnis al K-do A. Lunaĉarski kun la peto, ke li konsentu esti la honora Prezidanto de nia VI-a.

La popolkleriga Komisaro por tuta Sovetio konsentis la peton kaj, ne povante ĉeesti la Kongreson, esprimis sian simpation al nia movado per la ĉi sube presita letero, kiun ni ricevis tro malfrue por enmeti en la antaŭa numero. — *Red.*

Al la VI-a Kongreso de Sennacieca Asocio Tutmonda

Mi devas konfesi, ke mi mem ne parolas en esperanto kaj ne sufiĉe konas la fundamentojn de tiu ĉi lingvo.

En mi vivas ankoraŭ kelkaj aprioriaj konsideroj pri tio, ke dubinda estas la eblo arte krei tiun unuecan lingvon de internacia interkomunikado, kia penas fariĝi esperanto.

Tamen, faktoj estas obstinaĵo, kaj la faktoj parolas por esperanto.

La movado por tiu ĉi vastiĝas kun nerenversebla potenco kaj transformiĝas en unu el la plej seriozaj fenomenoj de la moderna socia vivo.

Oni ne plu povas nei, ke la esperantistoj, sentante sin kondukantoj de la ekstreme progresigaj formoj de homa interkomunikado, sentas ankaŭ ian proksimecon al la granda komunisma movado, kaj ke inter komunistoj iafoje tutaj organizoj aliĝas al la movado esperantista.

Mi plenanime deziras al esperanto pluan proksimiĝon al la antaŭenemaj formoj de l' laborista batalo kaj pluajn sukcesojn.

A. LUNAĈARSKI.

29. VII. 1926.

Ĉe la laboruloj.

La SAT-aparato servas

El niaj leteroj.

28. VII. 1926.

Al Redakcio de SENNACIULO.

Redakcio de l' ĉiutaga gazeto « Zvezda » malfermis antaŭ kelkaj semajnoj *Internacian Korespondoficejon*, kiu (en esperanto, uzante la SAT-aparaton) peradas la korespondadon inter eksterlandaj K-doj kaj la gelaboristaro de Perm (Uralo) kaj perma distrikto. Du-tri fojojn semajne ni publikigas en « Anguleto de Internacia Ligo » la leterojn ricevitajn el aliaj landoj, kaj invitis niajn laboristojn, per helpo (traduka) de la Redakcio respondi. Multegaj uzis la proponon, kaj de ĉiuj flankoj, el la urbo kaj vilaĝoj, el fabrikoj kaj oficejoj, de laboristoj kaj laboristinoj, de oficistoj, pioniroj alvenas respondoj al la presitaj leteroj, kaj leteroj por tiuj K-doj, kies korespondanoncetojn el SENNACIULO ni represis.

Inter la leteroj troviĝas varmaj salutoj « Al la laboristinoj el ĉiuj landoj », « Al la pioniroj en la tuta mondo ». Ilin ni petas publikigi (1) en SENNACIULO, por transdono al la legantaro en ĉiuj landoj. Same ni sendos al vi leterojn de ĝenerala, ne nur privata intereso.

Al ĉi-letero ni aldonas ankaŭ eltranĉaĵojn el nia gazeto de materialo uzita el paĝoj de SENNACIULO.

Vivu Internacia Lingvo, potenca Ligilo de l' Tutmonda Proletaro !

Laŭ komisio de « Zvezda »
H. FRANK (SAT-2144)
Tradukisto ĉe « Zvezda ».

★

La oficejo de *Internacia Laborista Interligo de Blankrusio* ricevis de l' Redakcio de « Blankrusia vilaĝo », la organo de l' Centra Komitato de l' Komunista Partio en Blankrusio, la jenan leteron :

« Per helpo de esperanto, « Blankrusia vilaĝo » havis la eblon rakonti al sia legantaro pri la vivo de vilaĝanoj kaj kamparanoj eksterlandaj ; helpe de esperanto ni priskribas la vivon el 17 eksterlandaj regnoj, ni rakontas pri malĝojoj kaj suferoj de vilaĝanoj sub la premo de riĉuloj.

Ni esperas, ke esperanto helpos al la vilaĝanoj de l' tuta mondo unuiĝi kontraŭ sia malamiko — la riĉularo.

Redakcio de « Blankrusia vilaĝo »
Ĉef-Redaktoro SUKEVIĈ-TRETJAKOV.

SAT-ano 603, kiu komunikis la tradukon de ĉi letero, aldonis :

« Vilaĝanoj el la tuta mondo ! nia gazeto havas korespondantojn nur en 17 landoj ; plimultigu la nombron ; skribu al la jena adreso : Sovet-Unio, Minsk, Sovetskja 63-III, al Redakcio de « Beloruskoj Veski ».

★

Al la tutmonda esperantistaro.

Tutsovet-Unia *Akademio de Sciencoj* en Leningrad estas inklina rilati favore al esperanto, kaj ĝi kolektas materialon por elektota speciala komisiono, kiu pritraktos la demandon detale. Tiam la Akademio mem po-

(1) Bedaŭrinde, pro manko de loko, ni povas nur publikigi la saluton de la virinoj. Vidu sur la pĝ. 12.

vos starigi la demandon antaŭ alilandaj Akademioj, ĉar ĝi jam klopodas restarigi la antaŭmilitan internacian konsilantaron de akademioj. Do la perspektivoj por esperanto estas tre grandaj, kaj ankoraŭ pligrandiĝos, se esperantistoj liveros al la Akademio efikajn dokumentojn pri la lingvo internacia kaj la tutmonda movado.

Sciigante pri tio, ni alvokas la tutmondan esperantistaron subteni tiun gravan entreprenon. Ĉiu organizo, ĉiu aparta esperantisto, bonvolu sendi al la Akademio ĉu esperantajon, ĉu salutleteron!

D-ro Andreo Fiŝer.
Paŭlo Poniŝevski.

★

Senmalica polemiketo.

Ni ricevis de K-do M. V. Aelst la jenon:

« K-do Iuelie, en Sennaciulo N-ro 96-a, atakis SAT-anon 1999, pro tio, ke ĉi lasta, kvankam estante aktiva membro — laŭ la Jarlibro — verkis por nia gazeto artikolon kaj bezonis la helpon de aliu por ĝin esperantigi. Ne estas SAT-ano 1999, kiu meritas la batojn, sed mi mem, la peranto de SAT. Efektive, dum la IV-a Kongreso en Bruselo, K-do Bracops petis, ke estonte mi aliĝigu lin kiel pasivan membron, tial ke, pro manko de tempo, li ne povas aktive partopreni nian movadon. En 1925 kaj ankoraŭ en 1926, kiam mi renovigis la aliĝon de la Brusela SAT-anaro, mi forgesis sciigi pri la deziro de K-do Bracops esti nur pasiva membro... »

Al tio respondas K-do Iuelie:

Mi volonte konfesas, ke mi eraris opiniante, ke K-do Bracops estas neseriozulo. Sed tio neniel povas montri la malpravecon de la konkludo de mia artikoleto. Mi diris:

« Ni ne sukcesis sufiĉe penetrigi en la cerbon de niaj alpropaganditoj la fortan konvinkon, ke la *unua nepra devo de ĉiu internaciisto estas ellernadi la internacian lingvon.* »

Nu, ĉu do la fakto, ke nia « pasiva » Brusela SAT-ano ne ellernis esperanton ne montras klare la pravecon de mia diro? Mi celis elstarigi unu el la kaŭzoj, kiuj malhelpas la rapidan kreskadon de nia movado kaj por tio citis konkretan ekzemplon.

Fakto restas fakto malgraŭ ĉiaj pri ĝi klarigoj.

★

KRONIKO

Aŭstrio.

Wien. — La SAT-anoj el la urbo kaj ĉirkaŭajo, la 28. aŭg., je la 7-a horo, kunvenos en la VII. Lerchenfelderstr. 1.

Tagordo: 1) Finraporto pri la V-a SAT-Kongreso; 2) Raporto pri la VI-a SAT-Kongreso; 3) Eventualajoj.

Tre grava estos la ĉeesto de ĉiuj SAT-anoj (1).

Wiena peranto de SAT.

(1) Tial ke tiu kunveno havas apartan gravecon, ni publikigas ĉi tiun kunvokon; sed kompreneble nia gazeto ne povas ludi la rolon de grupa kunvokilo.

Ĉekoslovakio.

Mar. Hery. — 30. jun. finiĝis 3-monata esp.-kurso (20 lern.) ĉe ĉi tiea pola lab. kultur-gimnastika grupo « Sita » (Forto), gvidita de K-do Scdzimir, kiu ankaŭ instruas kelkajn K-dojn private. Rezulto: 2 novaj SAT-anoj. Grava malhelpo estas senlaboreco k. indiferenteco de partiestroj. La lokaj pol.-lab.-gazetoj represis multfoje tradukojn el Sennaciulo k. « S. R. ». Okazos vintra kurso. — *1891.*

Finnlando.

Lohiluoma. — Lastvintre K-doj A. Rasku k. S. Koivumäki gvidis 2-monatan esp-an kurson (pli ol 20 lern.) en lab. domo de Ilmajoki. Bona semo, kia rikolto? — M. Avinen.

Germanio.

Glaŭchaŭ-Sa. — La 17. k. 18. jul. kongresis la distrikto Erzgebirge-Vogtland de Germana Laborista-Esp.-Asocio. K-do Kurt Floss aranĝis grandan amuz-varb-vesperon kun inaŭguro de donacata standardo. Multnombra partoprenantaro. La urbo Glaŭchaŭ transdonis salutojn per reprezentanto, kiu paroladis *por* esp-o. Salutoj venis el Britio, Belgio, Francio k. Sovetio. Ankaŭ salutis persone du aŭstriaj K-doj. Membroj de diversaj lab. asocioj ĉeestis. K-do Max Wetzel verkis teatrajon, titolatan: « Kial? — Tial! » Ĝi pritraktas la temojn: *Neniam ree milito! — Naciismo kaj Sennaciismo. — Klarigo. — Esperanto. — Unuiĝo kaj fratiĝo.* La teatrajo estis sukcese prezentata. Dimanĉe matene komenciĝis la Konferenco de la LEA-delegitoj. El la raportoj de K-doj evidentiĝis, ke la movado en nia regiono estas vigla k. esperiga. — *3833.*

Mayenburg. — « Freie Sportwoche », semajna organo de la Germ. Gimnast- k. Sport-asocio, presis en sia 31-a n-ro artikolon, kiu detale aludas la aperigon de speciala poŝtmarko honore al la SAT-Kongreso. — *2518.*

Schweinfurt. — Nia Lab. Esp. Grupo havas ĉirkaŭ 60 membrojn, el kiuj nur 11 aliĝis al SAT. Lastjare ni aranĝis distrikt-kunvenon por la bavara LEA distrikto. Aŭtune, plej verŝajne iu K-do el nia rondo vizitos Sovetion kune kun stud-komisiono. Ĉi-okaze ni petas niajn sovetajn SAT-anojn subteni la sendoton. — H. B. *(172).*

Litovio.

Anykščiai. — La unuan lecionon de antaŭ nelonge starigita kurso ĉeestis 20 lern. Instruas SAT-ano Malaŝaŭkas.

Polio.

Przysucka. — En la programon de la unua en Polio kooperativa lernejo ĉe nia urbo (3-jara lerntempo, akceptanta lernantojn komence de ilia 14-a jaro), estas esp-o enmetita kiel provizore nedeviga lernobjekto por la 1926-27 jaroj. La lernejo havas pli ol 100 lern., el kiuj, dank' al klopodoj de la kooperativisma instruanto en tiu-ĉi lernejo (K-do Zawada), pli ol duono esprimis la deziron lerni la lingvon. Estas la *dua* lernejo en Polio en kiu oni instruas esp-on.

Sovetio.

Leningrad. — Klub im. Zinovieva. Antaŭnelonge finis la lernadon esp-a rondeto. Pro diversaj kaŭzoj finis nur 45 %. La finantoj kun granda entuziasmo eklaboris kaj nun ni vidas jenajn rezultojn: Estas aranĝitaj tri murgazetoj; interesaj leteroj estis legataj dum kino-spektaklo en nia klubo; ilustr. pk. per foto-kina rondeto estis montrataj sur ekrano k. pri ĉiu pk. ni donis klarigon. Lastatempe ni sukcesis ricevi lokon en ruĝa gazeto por presado de niaj korespondoj. En aliaj rondetoj, pro manko de fortoj, laboro forestas. Necesas helpo de eksterlandaj K-doj, precipe fervojistoj; ili skribu al ni, ĉar mankas porgazeta materialo. — Gabrilov k. *4316.*

★

Ĉe la neŭtraluloj.

Esperanta eldono de la Biblio.

Per la zorgoj de la *Brita kaj Alilanda Biblia Asocio* kaj de la *Nacia Biblia Asocio de Skotlando*, la eldono de la tuta Biblio, lasta verko tradukita de Zamenhof, povis lastatempe efektiviĝi.

Je lingva vidpunkto tia eldono estas laŭdinda entrepreno. En la Antaŭparolo de la jam delonge eldonita « Genezo », la aŭtoro de esperanto diris pri tio interalie la jenajn citindajn vortojn:

« Por la plimulto de la nuntempaj kulturaj lingvoj la Biblio estis la ĉefa bazo, sur kiu la lingvoj literaturiĝis kaj disvolviĝis; tial ankaŭ por nia lingvo sendube estos tre grave, se ĝi posedas en si en plena tuteco tiun bazon kun siaj multaj vortoj kaj esprimoj, kiuj fariĝis elementa necesajo por ĉiu nuntempa kultura lingvo.

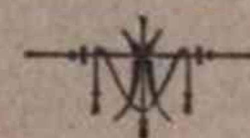
Ĉar ĉiu povas tre facile havi la tradukon de la Biblio en sia nacia lingvo kaj kompari ĝin kun la traduko esperanta, tial por ĉiuj popoloj de la mondo la esperanta traduko de la Biblio povas esti tre oportuna kaj bona rimedo, por facile kaj fundamente ellerni esperanton, rimedo precipe grava por tiuj multaj popoloj aŭ popoletoj, kiuj ankoraŭ ne havas tute bonajn kaj fidindajn lernolibrojn de nia lingvo. »

★

Internacia Instituto de Intelekta Kooperado, kies sidejo estas en Paris, kaj kiu estas starigita de la Ligo de Nacioj, ekuzas esp-on. Ni ricevis de tiu Instituto tripaĝan cirkuleron, redaktitan en nia lingvo, kiu konigas ties celon kaj taskojn. Interesatoj povas do uzi esp-on por interrilati kun tiu institucio.

★

En « Heroldo de Esperanto » estas publikigite, ke en Wien la polic-direkcio ordonis, ke dum la tiea foira tempo esp.oparolantaj policistoj dejoru kiel tradukistoj. Ĉi policistoj portas sur la maldekstra brust-flanko nikelan tabuleton sur kiu estas videbla la vorto *esperanto.*

Kial en Sovetio estas senlaboruloj?

Raporto de ano el la popolkomisario por laboro, K-do Hindin

Dum plenkunsido de tutsovetia konsilantaro de sindikatoj, la 8-an de junio, ano de l' popolkomisario por laboro faris interesan raporton pri la senlaboreco en Sovetio. Ĉar multaj eksterlandaj K-doj ofte demandas nin, kial en Sovetio estas senlaboruloj, ni opinias necesa komuniki jenajn eltirojn el tiu-ĉi raporto de K-do Hindin:

« Miliono da senlaboruloj — tiu-ĉi nombro restas en Sovetio neŝanĝata. Tamen ĝi ne montras, ke ni ĉiam havas la samajn homojn senlaboraj. Nenio simila. Dum la lastaj tri jaroj, la popolmastrumo en Sovetio ekkreskis kaj en industriularon estis entirataj multegaj senlaboruloj. Pri tio klare parolas la fakto, ke dum la lastaj 3 1/2 jaroj nia sindikataro pligrandiĝis je 3.600.000 homoj.

Sekve, la *senlaboreco en Sovet-Unio neniaokaze estas sekvo de krizo de popolmastrumo.* Same oni ne povas diri, ke pro plialtiĝo de tekniko aŭ pro pli altaj metodoj de laboro okazis senlaboreco, ĉar tio-ĉi malgrandigus la bezonon en laborforto, sed la bezono ne malgrandiĝas. Nia senlaboreco ĉiam restas sur la sama nivelo *pro neĉesiĝanta enfluo de laborforto el vilaĝoj.* Ĉiujare en urbojn aliras 2 1/2 milionoj da kamparanoj, el kiuj ĉirkaŭ duonmiliono restas por konstanta laboro en urboj.

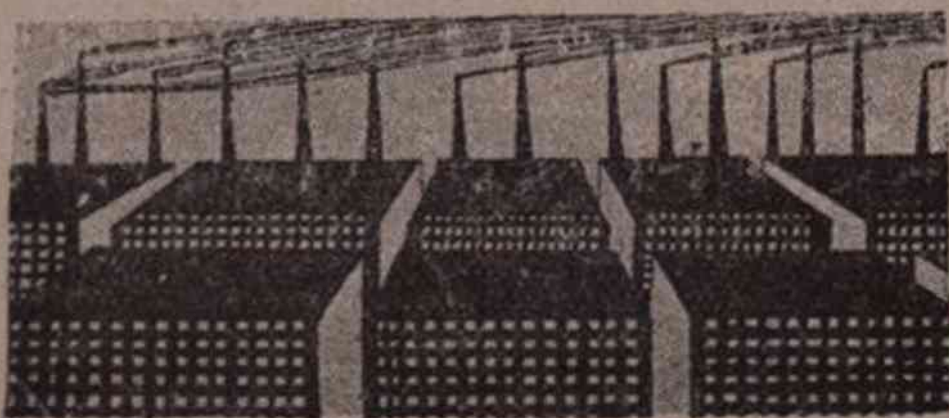
La plej bona rimedo kontraŭ ĉi-tio estas reinstruo de senlaboruloj, kiu nun estas farata en niaj kursoj ĉe C. I. T. (Centra Instituto de Laboro). Nun en tiuj-ĉi kursoj estas reinstruataj 10.000 senlaboruloj. Alia rimedo estas organizado de laborprodukciaj kolektivoj, kie nun sin okupas ĉirkaŭ 100.000 senlaboruloj.

Grandan rolon en la batalo kontraŭ senlaboreco ludas sociaj (komunaj) laboradoj. Eĉ malgraŭ malgrandaj monrimedoj, ni sukcesis per ili laborantigi multajn senlaborulojn. Fine, la plej serioza rimedo estas monsubtenoj, donataj de socia asekuro. Por tiu-ĉi celo ni en la nuna jaro, malgraŭ la malgrandigita buĝeto, elspezis 46.000.000 rublojn (23 milionojn da dolaroj).

Ĝenerala sumo, donata por batalo (? Red.) kontraŭ la senlaboreco en S. S. R. U., ĉiujare pligrandiĝis. Pasintjare estis elspezataj 44 milionoj da rubloj kaj nunjare — 60 milionoj (sen salajro por senlaboruloj kolektivanoj, kiu estis pagata aparte).

Por la proksima estonto, ni celas plivastigi la uzatajn rimedojn por atingi la iom-postioman kompletan malaperigon de l' senlaboreco. »

Elrusigis R. Nikolskij.

El Portugalio

La militista ribelo kaj la revoluci-sindikatista movado.

Dum la lastaj jaroj la armeo kaj kun ĝi parto de la burĝaro provadis starigi en Portugalio la flagon de l' faŝismo. Tamen ĉiuj provoj renkontis akran kontraŭstaron de la sindikatista movado. Unu ŝtatrevolucio sekvis la alian, kaj la korupto en la registaro kaj ĉe la reprezentantoj de l' kapitalismo konstante pligrandiĝis ; pli kaj pli montriĝis politikeca karieremo.

Fine de majo kaj komence de junio, ekestis en la armeo ribelo, kiu estis gvidata de respublikaj oficiroj, malantaŭ kiu tamen videbliĝis la manoj de l' faŝismo kaj de l' monarĥismo. La movado komenciĝis en la nordo de la lando, kaj la ribelantaj grupoj marŝis sub la komando de ĝeneralo Gomes Costa al Lisbono. Gvidanto de la tuta movado estis kapitano Mendes Cabezadas.

Ĝenerala Sindikatligo tuj deklaris la ĝeneralstrikon en la tuta lando kaj vokis la popolon al la bataliloj. La nordo de la lando jam troviĝis en la manoj de la ribelanta militistaro, kaj la laboristaro preparis sin por la defendo de Lisbono. Alvoko, disvastigita de la administra oficejo de CGT (*) kaj publikigita en la ĉiutaga gazeto « A Batalha », tekstas jene :

« Laboranta popolo, al la armiloj !... la demokrata partio, kiu ĝis nun regis la landon, faris multnombrajn erarojn. Ĝi tamen ne estas faligita de la militaristoj, kiuj alcelas la diktatorecon, sed de la popolo, kiu ne subtenis ĝin, kaj ne opiniis ĝin defendinda. Post kiam nun la demokrata registara partio estas faligita, aperas malamiko multe pli danĝera : la diktatoreco.

Laboranta popolo, al la armiloj, kontraŭ ĉia diktatoreco. En ĉi tiu horo pri la sorto de la lando ne estas permesate heziti eĉ nur momenton. Decidiga agado estas necesa. Nur sur ruinoj kaj kadavroj la diktatoreco povus venki. Viroj, kies koroj batas por la libereco, ne donos al la diktatoroj okazon por regadi. Nia voko al ribelo estos respondata milfoje. La amo al libereco ankoraŭ ne estas senviva en la portugala popolo. Popolo de Lisbono : al la armiloj !

Al la armiloj por la libereco, jen la batalvoko el inter la vicoj de la laboranta popolo ! Vivu la libereco ! Pereon al la tiranio ! »

La ekzemplo de Hispanio instruis la laboristaron de Portugalio al kontraŭstaro al la diktatoreco per ĉiu rimedo. La alvoko de CGT renkontis fortegan eĥon. La proletaro armigis sin kaj pretis kontraŭi al la diktatoreco. La batalo estis neevitebla, kaj la ribelantaj militistoj estis devigataj atenti la kontraŭdiktatorecan volon de la proletaro. Komisiono de la ribelanta armeo kun la frato de la gvidanto de la militista movado, intertraktis kun CGT kaj certigis multfoje, ke estas nenia intenco de la militistoj enkonduki diktatorecon, kaj neniu rajto de la laboristaro estos tuŝata, eĉ estos enkondukataj ankoraŭ pli liberaj kondiĉoj.

(*) Ĝenerala Konfederacio de l' Laboro.

Malgraŭ ĉi oficialaj deklaroj de la venkinta militista partio CGT ne lasis sin trompi, sed insistis je sia decidita revolucia ĝeneralstriko.

Tiam la militista partio provadis influi la laboristan loĝantaron de Lisbono senpere. El flugmaŝinoj super Lisbono estis jetataj sennombraj flugfolioj kun alvokoj al la proletaro en kiuj estis certigate, ke la rajtoj kaj akiroj de la laboristaro ne estas tuŝotaj, sed ke la « revolucia » registaro konsideras la laboristmovadon necesa parto kaj la laborulon utila membro de la moderna socio. La esenco de la alvokoj estas : « La militista registaro volas kunlabori kun la laboristaro ».

En la plej multaj grandaj urboj la organizitaj laboristoj unuanime kontraŭis sub gvidado de CGT la diktatorecon. La gvidantoj de la militista ribelo vidis, ke ili ne povus eviti armitan batalon kontraŭ la laboristaro, se ili insistus je militista diktatoreco, kaj tial ili rezignis je diktatoreco, respektante la ĝisnunajn akirojn de la laborista movado, kaj lasis netuŝataj koaliciliberecon, pres- kaj kunvenliberecon ktp. La laboristorganizoj nun kiel antaŭe funkcias kaj neniel estas barataj en agolibereco flanke de la militista registaro. La akiroj sur ekonomia kiel sur politika kampoj estas mem akiritaj de la laboranta popolo, kaj ĉiu registaro, kiu riskus tuŝi ĉi akirojn, tuj trovus la kontraŭstaron de la laboristaro.

Je la 6-a de junio CGT publikigis novan alvokon, kiu sin ankoraŭfoje direktas kontraŭ la diktatoreco, ĉar ekzistas la ŝajno, ke Gomes de Costa kaj Mendes Cabezadas estas ĉirkaŭataj de monarĥistoj, kiuj agitas por diktatoreco. Ĉi situacio admonas al plejebla singardemo. Pro ĉi kaŭzo CGT preparas la kontraŭon al ĉia provo starigi la diktatorecon.

Dum la lastaj unu kaj duona jaroj, la revoluci-sindikatista movado jam la duan fojon malebligis la starigon de faŝismo en Portugalio. Ankaŭ nun la danĝero ne estas tute transpaŝata. Tamen ni povas admire rigardi la energian sintenon de niaj portugalaj K-doj.

El la bulteno esperantlingva de « A. I. T. »
(Internacia Asocio de Laboristoj)

El Usono

En nia urbego (Nov-Jorko) okazis lastatempe grandaj strikoj. Strikis la boatlaboristoj kaj post tri tagoj atingis bonan rezulton, ĉar preskaŭ ĉiuj postuloj iliaj estis konsentataj de la boatposedantoj. Okazis longdaŭra striko de la peltlaboristoj, kiuj fine ankaŭ venkis. Poste komenciĝis striko en la vestajindustrio, kiu jam daŭras monatojn sen ke oni povas vidi ties finon. Tiu ĉi industrio estas unu el la plej gravaj en la urbego. La veraj fabrikantoj en tiu ĉi fako ne plu produktas mem la surtutaron, sed lasas ĝin produktiĝi ĉe spekulantoj, kiuj dungas gelaboristojn ekster la fakunuiĝoj kaj povas tiamaniere pli malmultkoste liveri la surtuton al la fabrikanto povis per siaj laboristoj sindikate unuiĝintaj. Tiu ĉi striko estas speciale interesa kaj grava, ĉar oni ne scias kiamaniere kontraŭagi la spekulanton, la etburĝon,

kiu antaŭe laboris tute sole, kiel flikisto, sed nun okupas amason da laboristoj por eble kelkaj semajnoj, ĝis li plenumis la mendon por la fabrikanto.

Komence de julio okazis granda striko en la subtera fervojo, kie la motoristoj deziras pli altajn salajrojn kaj pli ordigitan labortempon. Jam kelkajn tagojn daŭras la striko, malgraŭ dungo de strikrompantoj kaj okazo de kelkaj malagrablaj aferoj.

La striko de teksistoj en la proksima urbo Passaic (Pessej-ik) en najbara ŝtato New Jersey (Nju Ĝerzi), daŭras jam multajn monatojn, kvankam la plej granda unuiĝo, « American Federation of Labor », kontraŭas la strikon. En tiu ĉi striko jam fluis sango kaj kugloj flugis tra la domoj de strikantoj kaj strikrompantoj. En la preĝejoj oni preĝas, ke dio helpu la strikantojn, sed la preĝoj ne efikis, ĉar ja la kapitalo estas pli forta ol dio! La infanoj de la urbo Passaic, jam multfoje paradis por helpi la strikantaron kaj eĉ mem strikis en siaj lernejoj, sed tio ne helpis. Estis necese transloki la malsatajn infanojn de la strikantaro. La unua milo da ili estas alportita Nov-Jorkon, kie la unuiĝo de la hotellaboristoj akceptis ilin. Ankaŭ la helpa komitato por la striko kolektas monon por aĉeti lakton por la infanoj.

Oni atendas pri la subvojstriko gravan decidon de la juĝisto, ĉar la advokato Quackenbush (Kvekenbuŝ) akuzanto por la Interborough Subway (Interboro Sobvej) postulas ne nur punon korpan por la motoristoj kaj relŝanĝilistoj pro ilia senlaborigo de laboron serĉantoj, sed ankaŭ grandan sumon. Tiun sumon li volas preni el la kaso de ilia fakunuiĝo, kaj se tie ne estas sufiĉe, li aŭkcios, kiel kompenson, la domojn, kiujn posedas la strikantoj!

En Usono ja multaj laboristoj gajnis sufiĉe por aĉeti dometon, pagante ĉe la aĉetkontrakto la unuan kvaronon; la aliaj tri kvaronoj estas pageblaj dum kelkaj jaroj, sed la domo estas hipotekata. Tiu ĉi aranĝo faras el ĉiu laboristo domposedanton, kiu sin detenas havi ion komunan kun la sendomulo, la proleto. Tial la laborista movado ne kreskis en la lando. Ja nur malmultaj homoj, posedantaj domon, aŭtomobilon, fonografon, pianon kaj radio-aparaton, volas ion scii pri ŝanĝo de l' socisistemo. La *Amerikan Federation of Labour,* deklaras ke: kapitalo kaj laboro estas du nedisigeblaj fratoj! Tiu ĉi unuiĝo kontrolas multajn laborejojn, tial ĝi povas iomete helpi al siaj membroj, en klopodoj por trovi laboron; sed nenion ĝi volas instrui pri ekonomio en la senco de socialismo. Ili preferas sendi siajn membrojn al preĝejoj!...

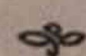
SAT-ano 168.

ĜUSTIGO

En la artikolo « Internacia Sportfesto en Wieno, n-ro 97 de SENNACIULO, enŝoviĝis grava eraro, nome inter la sportuloj ne la « Sokolanoj » marŝis sed la « D. G. J. »-anoj (soc. demokrata gimnastika unuiĝo en Ĉekoslovakio), ilia kostumo tre similas tiun de la « Sokol-anoj », pro tio okazis la eraro.

M. J. B.

SCIENCO — TEKNIKO

Noveltrovataj naturaj riĉajoj de Sovetio

Nafto.

Fine de aprilo en naftejo Gróznyj (norda Kaŭkazo) ekfontanis nafto liverante po 2.000 tunoj dum ĉiu diurno (nokto-tago). La nafto havas tre altan kvaliton kaj estas gasoza. Premo de l' gaso tremigas la naftujon, kiu volumenas ĉirkaŭ 5.000 tunojn.

Sur la insulo Ĉelekén (orienta parto de Kaspia maro ĉe la urbo Krasnovódsk) en marto ekfunkciis naftofontano 25-metrojn alta. Komence la fontano eljetis ĉirkaŭ 17 tunojn da nafto kun koto, iom haltis kaj poste refunkciis pli forte. Najbaraj truoj samtempe eligas gason.

Sur la duoninsulo Tamánj (Norda Kaŭkazo inter la maroj Niĝra kaj Azóva) traborinte nur 120 metrojn oni ricevis tre fortan naftofontanon, kiu supozeble en la nuna jaro devas liveri ĉirkaŭ 1.670 tunojn da bona nafto. — Ĝenerale Sovetio en la nuna jaro devas liveri 8.500.000 tunojn da nafto kaj en la jaro 1927 — ĉirkaŭ 10.000.000 da tunoj. Sur la insulon Saĥalin el Moskvo venis 180 geologoj por esplori naftozan orientan bordon de l'insulo.

Torfo (karbiĝinta muskajo, hejtilo).

En regionoj de grandaj sibiriaj riveroj Obj kaj Irtyŝ, laŭ la lastaj esploroj de profesoro Dravert, estas vere neelĉerpebla. Ofte torfotavoloj dikas 6 metrojn kaj havas tre altan kvaliton. Torfo en Sovetio pli kaj pli anstataŭas minkarbon. Ĉe la lago Ladogo apud Leningrad estas trovitaj novaj torfejoj (ĉirkaŭ 33.000.000 tunoj da torfo). En la nuna jaro la gubernio de Leningrad liveras 300.000 tunojn da torfo, ĉion per elektraj maŝinoj. Entute post la Revolucio Sovetio ricevas dufoje pli multe da torfo, ol antaŭ la mondmilito.

M. KRJUKOV.

Transformo de hidrargo en oron.

Kiel konate prof. Miethe (Berlin) lastjare publikigis sian metodon de transformigo, sed postesploroj de diversaj sciencistoj montris, ke oro ankaŭ ĝis la transformiĝo troviĝis en hidrargo, ĉar la plej multaj specoj de hidrargo per neniaj subtilaj kemiprocedoj estas absolute purigeblaj.

Prof-oj Sheldon kaj Estay en New-York denove kontrolis la metodon de Miethe per sterilizita amerika hidrargo, en kiu antaŭe nenia kemia reakcio montris enhavon de oro. Ankaŭ estis uzataj novaj metodoj. Rezulte nenia oriĝo okazis.

Novaj teorioj pri serpentumo.

Prof. Einstein klarigas la serpentumadon de riveroj unue per cirkuladoj estiĝantaj en la akvofluo ĉe deklivo de rivero al alia direkto kaj per influo de decentrokura forto. Pro tiaj influoj la akvocirkulado ĉe unu bordo fariĝas pli intensa kaj forportas bordo — kaj grundoteron, rezulte — dekliniĝo de rivero ĉe unu flanko; la sama kaŭzo estiĝas ankaŭ dekliniĝon ĉe la alia flanko.

Baschin klarigas la serpentumon per universala glitsurfaca leĝo, laŭ kiu ĉiaj du medioj glitfrotantaj ĉiam alprenas ondoformon kiel ekz. greno sur kampo dum vento, akvoondoj, dunoj, sabloondoj ktp.

H. MURAVKIN.

Akva vojo al Afganistano.

Antaŭ nelonge la Akademio de Scienco, sendis specialan ekspedicion en Mez-Azion por esplori delton de l' rivero Amu-Darja.

Reveninte nun en Moskvon la estro de l' ekspedicio inĝeniero Zacepin sciigas, ke la ekspedicio trovis akvan vojon al Afganistan.

Ĝis nun, dank' al subakvaj ŝtonoj oni ne povis veturi ŝipe ĝis la limo. Nun Amu-Darja estas senigita je subakvaj ŝtonoj kaj tial vaporŝipoj povas veturi ĝis la afgan limo (Urbo Saraj).

La ekspedicio faris la unuan detalan karton de Amu-Darja kaj ĝian delton.

Sur deltoj de Amu-Darja vivas idoj de iam forsenditaj de caro Nikolao I-a, uralkozakoj. Ilia vivmaniero estas tre patriarka. Petrolon ili ne konas; ili bruligas por lumado lignajojn. Kiam la ekspedicio albordiĝis, viroj en la vilaĝo ne estis, sed nur virinoj.

Kiam la ekspedicianoj petis ĉe ili provizaĵon, ili tuj alportis lakton. Ekspedicianoj deziris pagi, sed virinoj monon ne prenis, ĉar ili ne sciis, kio ĝi estas.

I. AVRUNIN.

Pri Kazakio

Nuntempe Kazakio — ĉi grandega Mez-Azia Respubliko — tutan sian atenton direktas al la demando pri « gento », kiu estas por ĉi lando la plej grava baro sur vojo al socialismo.

Influo de gento en multaj kazakaj vilaĝoj dume estas grandega.

Naskiĝo de infano por ĉiu kazako (1) estas granda ĝojo (estas malhonore, ne havi posteulon). Alveturas por esprimi gratulojn edzinoj de amikoj kaj parencoj. Ili portas donacojn, nur manĝoprovizaĵojn. La gepatroj regalas ilin per ŝafo kaj demandas kian donacon dezirus iliaj edzoj tuj donante la deziritaĵon kun ofta rezulto de bankroto. Sed post unu jaro la gepatroj siavice ricevas donacojn ne malpli valorajn; tiel neniu perdas kaj amikaj interligoj plifortiĝas.

La samo okazas rilate morton, ekz. de patro. La filo disdonas preskaŭ la tutan hereditaĵon al reprezentantoj de aliaj gentoj kaj grupoj. Samgentanoj ricevas parton de vesto kiu estis speciale preparita dum la vivo de l' mortinto. Amikoj prenas la restintan part-

(1) Ne samigu kazakojn je rus-kozakoj.

on. Post jaro, ĉe memorceremonio, la ricevintoj kompensas la filon per siaj donacoj.

Ĝenerale, estas svatataj nur jus naskiĝintoj aŭ infanoj. La patro de l' fianĉo donas al tiu de l' fianĉino « batajan » (?? Red.) kaj ricevas « küt'on. » (?? Red.). Poste dum multaj jaroj, li poiome pagas « kalim'on » (?? Red.) (kalkulita laŭ ĉevaloj) kaj estas vico de reciprokaj donacoj. Dum la edziniĝo la patro de l' fianĉino donas "enĉe'on" (doton) kaj plenumas "balama'on", t. e. redonas el la ĉevaloj de "kalim'o". "Kalim'o" servas plejparte por plifortigo de gentaj interligoj.

Libera rifuzo de fianĉino kaj foriro de edzino estas permesataj, sed je kondiĉoj de l' genta vivmaniero. Ĝenerale la kazakino estas pli libera, ol ali-nacianino en Oriento. Post morto de sia edzo, la vidvino transiras al la plej proksima parenco, al kiu, iu nova edzo pagas elaĉetmonon. Knaboj restas nepre ĉe la gento de la mortinto.

Aliaj flankoj de l' vivo en la vilaĝoj estas regulataj per la sama kutima rajto "adat'o" (?? Red.). Ĉe kazakoj la ritoj de genta vivmaniero estas eĉ pli fortaj ol religiaj dogmoj. La kazakoj havas proprajn, ne regnajn rimedojn pri krimo. Ludas rolon montrinto de ŝtelisto (ajgak' o), kiu ricevas rekompencon. Al la plej estimata samgentano de suspektato oni proponas doni "guman' on" (juro laŭ "adat' o"). Ekzistas "kun' o" (elaĉeto pro mortigo), kiu estas moderigita formo de sanga venĝo. Kiam eĉ la plej eminentaj reprezentantoj gentaj ne povas interpacigi ambaŭ partiojn, servas ekstrema rimedo "barimtao'o" — la ofenditoj uzurpas la brutaron de la samgentanoj de l' kulpulo.

Kaj jen la plej grava tasko de l' Kazaka Registaro, anstataŭi ĉi sanktigitan per centjara tradicio "adat' on" per soveta socieco kaj regna ordo.

El Taŝkenta gazeto « Vero de Oriento » elĉerpis S. Bojev, Poltorak.

El Finnlando

Mia lasta sendo al Sennaciulo estis klarigo pri proceso kontraŭ *Socialista Junulara Asocio* de la lando. Nun la juĝistaro estas « tre konvinkita » pri tio, ke vere la supre nomita asocio estas subfako de Moskvo kaj ĝiaj funkciuloj agentoj de la sama loko. K-don V. Nokireki, kies parolon en apelacia juĝejo de urbo Turku mi citis en Sennaciulo n-ro 31, oni kondamnis kun kelkaj K-doj je 3 jaroj da mallibero, kaj multdekojn da aliaj K-doj je plimallongaj periodoj; oni ankaŭ ordonis, ke la asocio malstariĝu, ǔ la tuta soc.-jun.-movado ĉitiea estas sufokita. Tiel oni montras al la mondo, ke Finnlando estas inter la demokrataj ŝtatoj eŭropaj.

★

Nun en la lando oni vivas en stato de laborbataloj, precipe en la norda parto inter la segej- kaj transportlaboristoj. Ili estis devigataj ekstriki por peni plibonigi sian mizeregan vivstaton, preskaŭ senpanan. La ĉi-tieaj kapitalistoj aranĝis specialan strikrompist-gvardion, nomitan « Pikhala Gvardio »; ĉi-armeo konsistas el la plej mizeraj estuloj, imitante tamen en sia ekstera vivo soldatan karakteron. Ili marŝadas laŭvice kantante abomenajn kantojn; poŝarmilojn ili tenas de la mastroj, sed sin vestigas propre, do aspektas ĉifone. Ili pli similas bestojn ol homojn, kaj ĉiu ekpensas: kiel ili kapablas labori? Mi asertas ke ilia laboro kostas pli ol la duoblon de tiu de anstataŭigitoj.

Sed eĉ la dungintoj mem komencas vidi ke tiaj « helpantoj » estas preskaŭ senvaloraj, kaj malgrandaj entreprenoj baldaŭ bankrotos pro la multkosta laboro. Ili ja devos akcepti la ordinarajn laboristojn denove, kaj tiuj finfine venkos.

Vojaĝemulo.

Laborkondiĉoj en Kanado

Mi havis, pere de la Sekretario de la T. U. C. (Trade Union Congress, t. e. Ĝenerala Sindikataro) de Kanado, la eblecon viziti 8 el la 9 ŝtatoj de Kanado.

En Quebec (Kebek) ĉefe estas franc-kanadanoj kaj ne ekzistas loko por britaj enmigrantoj. La industriaj kondiĉoj estas malbonaj; neniu atentas la *laŭleĝan* 8-horan labordaŭron. Doklaboristoj ricevas .50 centojn por horo kaj estas nenia organizado de la laboro. Tramlaboristoj ricevas .45-.95 c. pohore (8 labor-horoj potage).

Ĉe Nova Scotia (Nova Skoŝa) la industriaj kondiĉoj estas ĥaosaj: la lando estas loĝata po 50 % de francaj pomarbaj kulturistoj.

En Toronto la veturigistoj ricevas .85-.95 c. por horo (8 labor-horoj potage).

En Ottawa (Oteŭa), Hamilton kaj Ontario, la labor-kaj-organiz-kondiĉoj estas pli bonaj. Veturigistoj ricevas tiom, kiom en Toronto.

En Winnipeg (Uinipeg) la hor-pago por veturigisto estas .90 c.

Irinte al Vancouver (Vankuva) trans la kanadaj « Rokaj » montegoj, mi trovis ne tre bonajn kondiĉojn, sed ekzistas kelkaj lokaj sindikatoj, rezulte de la « Unueca Movado ».

La aliaj provincoj, t. e. Ontario, Manitoba, Saskatoon (Saskatun) kaj Alberta konsistigas la grandan tritik-regionon de Kanado, kien iras la plej multo da enmigrantoj. La Registaro de Kanado zorge traktas ilin, sed, spite tio, ili ĝenerale komencas sian farmadon kun ŝuldo de £ 1.000 al la Brita Registaro, por la ŝipvetur-pago, la bieno kaj la stoko bestara, ktp. Dum la unua jaro de ĉeesto, la enmigrinto ricevas de la Kanada Registaro dum-vintran manĝajon por la bestaro kaj hejtaĵon por si. En okazo, ke la enmigrinto ne povas aĉeti, sed devas esti dungito, li ricevas 20-30 dol. pomonate kaj lia edzino 15-25 dol.

En multaj urboj mi vidis, ke oni sciigis perafiŝe pri bezono de 50.000 rikoltistoj. Ĉitiujn oni povas facile trovi, sed, *fine de la rikolto*, ili ne povas reiri en la urbojn se ili ne jam havas siajn proprajn hejmojn. Estas en Kanado luktado inter la ter-kulturisto kaj la urb-laboristo; tiu ĉi lasta vidas, ke granda enmigro de la rikoltistoj efikas je malpliigo de salajroj. Eĉ la diversaj ŝtatoj organiziĝas kune por forpuŝo de la mizeraj rikoltistoj ree sur la kamparegojn.

En Vancouver la farmado ĝenerale rilatas kortbirdaron; la bienoj kostas iom pli ol tiuj de aliaj ŝtatoj, sed estas ĉiama vendebleco por la produktaĵoj de tiaj farmoj. *Tamen la farmad-kondiĉoj ĉe la « prairie »* (elp. preri), t. e. kamparegejo, *estas ĉiam riskoplenaj.*

Mi eltrovis, ke la registaro nun preskaŭ ne plu havas iom da tero por vendi, *ĉar la Canadian Pacific Railway* (Kanada Pacifika Fervojo), *la Hudson Bay Co.* (Kompanio de Hudson Golfo) *kaj aliaj entreprenoj « enanguligis », t. e. tutakiris la haveblan teron por ekspluati volajn enloĝantojn!*

Ĉerpaĵo el raporto de Ben Smith, M. P. (parlamentano), ano de Delegitaro de Imperia Parlamenta Asocio, kiu vizitis Newfoundland (elp. Njufaŭndland), aŭg. 1925. Trad. el « The Record », la jurnalo de la Transport-kaj-Ĝeneral-Laborista Unuiĝo de Britio.

INTER NI

Mi ne volas disputi pri la temo ĉu la ŝanĝoj senĉese okazantaj en la socio rezultas de la apero de novaj ideoj, aŭ ĉu la novaj ideoj aperas pro la jam okazintaj ŝanĝoj. Ne estus eble trafi unuanimecon pri tiu demando.

Sed ĉiu konsentas, ke la invento de maŝino kaŭzas iafoje gravegajn ŝanĝojn, eĉ revoluciojn.

Unu ekzemplon: la aplikado en Lancashire (elp. Lankaŝir) de la teksmaŝino, inventita de Hargreaves (elp. Hargrivs) okazigis la malprosperon de la ŝafbredado en Britio kaj ties prosperon en Aŭstralio, Argentino kaj alie.

La lano kiun prilaboras la teksmaŝinoj Lancashire-aj ja ne plu kreskas sur ŝafoj sin paŝtantaj en Britio; ĝi estas alportita trans la oceano per grandaj ŝipoj.

Kiel oni vidas, la « ideo » — mi petas pardonon — la invento *de Hargreaves havis eksterordinarajn sekvojn.*

Ĉu estas malĝuste rezoni, argumentante, ke la « invento » de Zamenhof kapablas ankaŭ kaŭzi grandegajn ŝanĝojn en la mondo?

Estas vere, ke « invento » per si mem ne havas socian gravecon. Necesas ja la ĝenerala aplikado de la invento.

Necesis, ke laboristoj konstruu kaj funkciigu la teksmaŝinojn de Hargreaves por ke okazu la grandega priparolita ŝanĝo.

Same necesas, ke la laboristoj aplikadu, uzadu kiel eble plej ofte esperanton por malligi ĝian kaŝitan forton, por ebligi la grandajn ŝanĝeblecojn, kiuj kuŝas latente en la universala lingvo.

La SAT-anoj povas havi la certecon, ke ili faras pozitivan, tre fruktodonan laboron, penante laŭ tutmonda skalo aplikadi esperanton.

Eble estas pro tio, ke oni ne sufiĉe insistadis pri la granda signifo de nia movado, ke tiom da esperantistoj laciĝas kaj forlasas niajn vicojn.

Antaŭ ol provi konvinki la alpropaganditojn, ni unue fortege konvinkiĝu mem, ke la sennaciisma ideo portas en si forton grandegan kaj kies utiligo estas nepre necesa por ŝanĝi la kriman sociordon nunan, por finfine fordetrui la landlimojn kaj sur iliaj ruinoj konstrui justan, senklasan socion.

IUELIE.

Ino, vi estas la pordo al la infero

En nenia religio estas donita al la ino tia hontiga kaj malhonorinda pozicio kiel en la juda kaj kristana kredoj. Eĉ inter la antikvaj, idolanaj germanoj, konataj kiel krudaj kaj barbarecaj, la ino estis pli estimata ol en la juda kaj krista religioj. Ankaŭ inter la diversaj antikvaj, kulturaj popoloj, ekzemple la egiptoj, hindoj, grekoj k.a. la ino estis estimata, ŝi estis egalrajta kun la viro kiel en la politika kaj religia tiel en la komerca kaj hejma vivo. Dum la grekoj kaj egiptoj eĉ adoris inajn diojn, samrangajn kun la viraj, la kristanismo malaltigis la inon per la eklezia instruo plej profunde. Kiel malestime la ino estis traktata jam en la antikva juda epoko, tion ni povas ĉerpi en la biblio. La judaj patriarkoj rigardis kaj traktis la inon kvazaŭ varon, ŝi estis interŝanĝata, pruntedonata, fordonacata, kaj vendata. La judaj reĝoj Saŭlo, Davido, Salomono k. a. tenis haremojn, kiuj nombris centojn da eksterlandaj inoj. Kelkaj rakontoj de la biblio ne povas esti pul likigataj kaŭze de maldecajoj.

Jam la krea rakonto stampas la inon kiel estajon morale kaj materie malpli valora. Ne samtempe kun Adamo kiel « di-portreto » Evo estis kreata, nur pli poste ŝi estis formita el Adama ripo kaj donita al tiu kiel « tempopasigilo ». Per pomdeŝiro de l' arbo de l' ekscio per tento de sia edzo Adamo, ŝi portis en la mondon la heredpekon kaj per tio la malbenon super la homaro. Malgraŭ la laŭdira saviĝo per la sin-ofero de la « di-filo » sur la kruco, la malbeno restis sur la ino, kaj la homaro nun devas suferi pro ina kulpo. Senfundan mizeron kaŭzis la kredo al ĉi tiu heredpeka dogmo. Pro tio ankaŭ la ino estis malbenita de la sanktaj, piaj eklezi-uloj. Unu el la plej antikvaj el tiuj, Tertuliano, indigne elvokis : « Ino, vi ĉiam iru en funebraj vestajoj kaj ĉifonoj, kaj prezentu vian rigardon de l' okulo plene de pentolarmoj, por forgesigi, ki vi ĝisfunde mizerigis la homaron. Ino, vi estas la pordo al la infero ! »

Ĉefepiskopo Anselm de Laŭterburg nomis la inon « diablan surfundaĵon », « ke ne ekzistas pli malutila estaĵo ol ino ». Li diris : « La ino timas nenion, ŝi riskas, kion stimulas al ŝi la voluptemo ! »

Precipe aminde titolis la inon ĉefepiskopo Hildeberto de Tours (Tur). Li diris interalie : « La ino estas malfidelema, malpura, inda je katenoj. Ŝia menso posedas malmulte da konscio, estas vagema, sen-dia kaj veneniga. La ino estas malbona serpento, vivodanĝera kavaĵo, movebla abismo ktp. ».

Eĉ la estimita eklezia instruinto, sankta Tomaso, nomis la inon « rapide kreskantan herbaĉon, nekompletan homon, kies korpo plene evoluiĝis nur pro tio, ĉar ĝi estas malpli valora ».

Sufiĉe granda nombro da similaj malestimaj eldiroj de eminentaj ekleziaj « lumoj » povus esti citita, sed por tio la spaco de ĉi-gazeto ne sufiĉus. La malestimo kontraŭ la ino plie estas pruvita per tio, ke oni disputis preskaŭ du jarcentojn pri tio, ĉu cetere la ino posedas animon. La disputo dum la konsilo en Mâcon (Makon) finiĝis tiamaniere, ke oni atribuis al la ino animon senmortan, sed malplivaloran ol la viran. Okaze de la sama koncilo, episkopo povis deklari sen kontraŭdiro : « Inoj ne estas homoj ! »

La duobla moralo de la kristana eklezio montriĝas ankaŭ en tio, ke ĝi unuflanke altigis la edzecon je « sankta sakramento », dum aliflanke fanatikaj asketoj ĝin deklaras malvirto. Tial la sankta Origeno sin mem kastris. Tiu rigardas la edzecon kiel malpurajon, « rimedon por la voluptemo », plie la sankta Hieroniuso, ankaŭ la sankta Paŭlo k. a., ili ĉiuj vidas en la edzeco, en la seksa komuna vivo inter viro kaj ino malsanktaĵon. Tamen ne ĉiam la sanktaj patroj de la eklezio malestimis la inon, multegaj el ili tre volonte akceptis la favoron de ino; la historio pri-papa, primonaĥeja liveras al ni sufiĉe da pruvoj, ke la ĉasteco kaj la sankteco de la piuloj ne estis tiom laŭdire granda.

La ino ĉiam estis traktata per la eklezio kiel servantino. Jam dum la kristana pratempo la ino nenion rajtis diri en la komunumo. La ino ĉiam nur taŭgis al la eklezio kiel servema ilo por influi la viron kaj por efektivigi la edukon de la infanoj en la spirito de la reakcia eklezio. Per ĉiuj rimedoj la politika kristanismo ankaŭ kontraŭbatalis la liberiĝon de la ino el siaj spiritaj, politikaj kaj burĝaj katenoj kaj ĉiam malakceptis la politikan egalrajtigon de la ino kun la viro.

Bedaŭrinde devas esti konstatite, ke ankoraŭ nuntempe sufiĉe multe da inoj pro nescio kontraŭagas siajn kaj tiujn de siaj edzoj interesojn. Pro tio necesas, klerigi la inojn politike kaj religie, necesas despli, ĉar ĉefe ankaŭ temas pri la estonto de ŝiaj infanoj.

(El : « Atheist »-Frauenstimme (ina voĉo), kajero 3-a, marto 1925).

Elgermanigis : Robert E. Bitzer.

Al la Virinoj !

Mia edzino estas tre ŝparema — ŝi faras por si mem kaj por la infanoj vestaĵojn — ŝi lavas — ŝi eĉ flikas la ŝuojn por la etuloj — kaj krom tio ŝi servas kiel vartistino. Kiel mi povus ekzisti se mi ne posedus tian lertan kaj diligentan edzinon. Malgraŭ ĉio ŝi estas tre trankvila kaj modesta...

Ekzistas milionoj da tiaj ŝparemaj edzinoj, kiuj el « nenio » post longa penado kreas mirindaĵojn. Pere de la dilingentaj manoj, la edzino forsorĉas la zorgojn de la edzo. La germanaj poetoj sufiĉe prikantis la diligentajn virinojn.

Kiam kapitalisto malaltigas la salajron de la viro, tiam la virino konsolas lin : « Trankviliĝu, mi ja scias bone mastrumadi, ne estas necese manĝi dufoje viandon en la semajno. Mi ĉe legis en la "gazeto por virinoj", ke troa manĝado de viando estas malsaniga. »

Fiere ŝi rakontas al la parencoj pri ĉio, kion ŝi povas prepari el peceto da bovidaĵo. « Ni jam vivtenos », ŝi konsolas la karan, bonan edzon, kaj li, kiu antaŭe minacis ribeli kontraŭ la malaltigo de salajro nun estas kontentigita, kaj denove vestigas sin per negliĝo.

Tio estas la kanto pri la kara edzino, la infanoj aspektas palaj kaj malsanaj, al ili ne taŭgas la ŝparema mastrumado de la patrino.

Ŝi mem aspektas laca kaj malsana. Ŝi oferas jarojn de sia vivo kaj de tiu de la infanoj.

La plej primitiva besto defendas se oni volas forrabi manĝaĵon de siaj idoj — ĝi eĉ riskas danĝeron, por siajn idojn bone nutri. La homa patrino kredas estis faranta bonon, kiam ŝi « ŝpareme mastrumadas », forprenante buteron kaj viandon de la infanoj kaj edzo. Ŝi ne kuraĝas batali por la infanoj, kiel faras la besto. Anstataŭ kune kun la edzo batali kontraŭ la malaltigo de la salajro, anstataŭ konvinki la edzon pri la necesego de ĉi batalo, ŝi disrompas lian batalvolon — ŝi deflankigas lin de la sola ĝusta vojo kiu kondukas el la mizero, de la batalo kontraŭ la ekspluatsistemo !

Blinde kaj nesciante la virino fariĝas malamikino de la familio.

La virino portas duoblan malbenon ; ŝi subtenas la kapitalistojn, laborante pli malkare ol la viro. Krom tio, ŝi senĉese, subtenas la rabemon de la kapitalistoj, ŝi estas ilia plej bona apogilo.

La kapitalistoj, kiuj sange ekspluatadas la laboristojn, konfidas al la lerteco de la virinoj, kiuj ĉiam denove provas pli « ŝpareme mastrumadi ».

Tiamaniere la virino perfidas sin mem kaj la infanojn — subtenite de burĝaj viringazetoj.

Virinoj ! Ne ŝpareme mastrumadu, sed batalu por plibonigi la vivkondiĉojn !

El « Bergische Arbeiterstimme » (Solengen)

Elgermanigis : SAT-ano 1554.

Faktoj kaj Dokumentoj

Novajetoj al Ameriko.

Transport-kondiĉoj estas tiel malbonaj en Usono, ke iu fervoja kompanio fermis kvar el siaj ĉefaj laborejoj dum preskaŭ una monato. Ĉiuj kompanioj maldungis multajn laboristojn dum la lastaj tri monatoj, komencante je la unua de aprilo.

★

Tipografista Federacio en Peruo plendas pri nova leĝo, per kiu oni povas devigi laboristojn labori dum 12 tagoj jare sen ricevo de salajro. Ĝi estas konata kiel « Labor-devigservada Leĝo ». Jam Labor-Federacioj en Peruo, Argentino kaj Meksikio protestis kontraŭ ĝi. — *1781.*

★

Ĉu la popolo plisaĝiĝas?

Dum la jaro 1925, 284.000 pilgrimantoj el 25 landoj vizitis la groton de « Nia-Sinjorino de Lourdes » (Łurd, fama « miraklejo »). Estas pligrandigo je 80.000 personoj rilate la antaŭan jaron.

Malgraŭ tio, la gazeto : « Espero Katolika », el kiu ni ĉerpis tiun fakton, notas kun bedaŭro, ke okazis malmultaj « mirakloj », t.e. resanigoj. Sed la « Sankta Virgulino » donas abunde difavorojn de kristana rezignacio al la neresanigitoj ! — klarigas la katolika gazeto.

★

El la sama gazeto : « En mia patrujo (Sovetio) oni eldonis la gazetaĉon Sendiulo. En la pasinta jaro la elirnombro estis 210 mil ekz. Nunjare tiu ĉi kvanto tre malpligrandiĝis... En januaro, 130 mil, en februaro, 127 mil kaj en aprilo, 123 mil...

« ... La preĝejoj, precipe dum la grandaj festoj, estas ĉiam superplenaj. Pri tio vi povas konkludi laŭ la jeno : en mia malgranda urbeto, dum la Paska Diservo estis disvendataj 20 pudoj da vakskandeloj en la tieaj preĝejoj... »

Ĉu la popolo plisaĝiĝas ?

★

Masarik kaj Mussolini.

S-ro Masarik, la prezidanto de la Ĉeĥoslovaka Respubliko, honoris lian faŝistan moŝton Mussolini aljuĝante al li la ordenon « Blanka Leono ». — *El Romo, la 7-an de aŭgusto.*

★

Relativa ekmalpliiĝo de la britia transportkapablo ŝipa.

En la jaro 1907, Britio posedis preskaŭ la *duonon*, de l' tutmonda enhavebleco ŝipa : 17.000.000 da tunoj el la 37.400.000. En la jaro 1926, ĝi posedas nur 30 % : 19.400.000.

La landoj kiuj progresis je la malprofito de Britio estas : Italio, kiu en dekdu jaroj pliigis sian transportkapablon je 600.000 tunoj ; Holando, je 1.100.000 ; Japanio, je 2.200.000 ; Francio, je 1.400.000 ; Usono, kiu komence posedis nur 1.000.000-tunan enhaveblecon kaj nun atingas 11.100.000 tunojn.

☆ DISKUTEJO ☆

Ĉu Marks eraris ?

Kelkaj aliaj respondoj al la ĉi supra demando ankaŭ alvenis. Ni publikigas unue tiun de K-do Revo, tial ke inter la SAT-anoj li estas certe unu el la plej aŭtoritataj por pritrakti la temon. Li ja pri ĝi profesoras en Moskva altlernejo, kaj tio estas certigilo pri lia kompetenteco.

Ni publikigos la aliajn respondojn, nur se ili vidigas pri la problemo iun flankon, nemontritan en la artikolaro de K-do Revo. Ni ja ne devas misuzi la paĝojn de Sennaciulo per senutilaj rediroj. — *Red.*

La artikolo aperinta sub la ĉi-supra titolo en Sennaciulo (N-o 93) estas plenega je intereso. Ĝenerale estas dezirinde, ke K-doj interesiĝantaj pri iu temo aŭ dubantaj pri la ĝusteco de iu tezo, prezentu siajn observojn sur la vasta diskuttribuno de la SAT-anaro, en la kolonoj de nia semajna gazeto.

En speciala ĉapitro mi penos montri la ĝeneralan valoron de la teorio por la ĉiutaga klasbatalo de la laboristaro, ĝian signifon por la agado kaj por la prospera evolucio de SAT. Krom tio, teoriaj diskutoj — almenaŭ se ili estas *seriozaj* — estas neniam kaj neniel senutilaj : ili ne nur kunhelpas al la edukado de nia membraro, sed estas valoraj eĉ *je lingva vidpunkto* (1).

Oftege oni konigas al ni ciferojn kiuj ŝajnas montri, ke en Usono la kapitalo ne centraliziĝas, sed male, dispartiĝas pli kaj pli inter la laborularo, tiel ke la klasa kontraŭeco inter la proletaro kaj la burĝaro ne pliakcentiĝas, sed kontraŭe, plimildiĝas. Tiu fakto ŝajnas rekte kontraŭdiri la marksan tezon pri koncentriĝo. Se la ciferoj publikigitaj de la burĝa ĵurnalaro estus simple mensogaj kaj falsaj, ne estus bezone perdi tempon, paperon kaj inkon por ilin longe refuti. Sed tiuj ciferoj estas ĝustaj, kaj eĉ se ili enhavus detalajn erarojn, ne estas dubo, ke ĝenerale ili spegulas sufiĉe fidele la tendencon de la nuntempa malvolviĝo ekonomia en Usono.

Pro tio la problemo pritraktota estas tre vasta kaj kompleksa. Ĝi enhavas tutan aron da demandoj, al kiuj necesas respondi, kaj ni devas danki al K-do Iuelie pro tio, ke li devigis la SAT-anojn okupiĝi pri problemaro, kies urĝeco nuntempe profunde turmentas la cerbojn de ĉiuj pripensemaj laboristoj. Ĉar krom, aŭ pli bone ĉirkaŭ la demando ĉu Marx estis prava aŭ malprava, la ciferoj publikigitaj aperigas antaŭ niaj okuloj la aktualegan problemon, Ameriko-Eŭropo, en ĝiaj tutaj larĝeco kaj graveco.

Tiu problemo estas verdire multaspekta. Pli ol kvar jarcentoj post Kristofo Kolombo, post la malkovro de Ameriko, la malnova Eŭropo turnas denove siajn okulojn al la nova kontinento, ĝin kvazaŭ malkovrante duan fojon, avide studante la brilan ekfloradon ekonomian en Usono kaj komparante, en maldolĉaj sentoj, la tiean prosperadon kun la eŭropa mizero. Pli ol la duono de la oro de l' mondo troviĝas en Usono, kiu fariĝis la kreditoro de la tuta mondo ; Eŭropo antaŭe tiel riĉa, fariĝis ĝia ŝuldanto. Jam nun la eŭropaj financoj dependas grandparte de l' volo kaj deziro de la usonaj gvidantoj. La ekonomia potenco de tiu lando kreskis tiagrade, ke la eŭropaj landoj ne vidas plu eblecon konkurenci la usonan industrion. La striko de la anglaj karbministoj, la ĝenerala krizo ekonomia en Britio estas nur esprimoj de la fakto, ke la usona ekonomio senkompare superas la eŭropan produktadon ; en ĉiuj partoj de la mondo ni vidas la importon el Usono kreski je malprofito de ĉiuj eŭropaj landoj, precipe Britio ; nova imperialista kontraŭeco, kun ĉiuj teruregaj kaj sangaj sekvoj, jam sin minace anoncas.

Sed tio estas nur unu flanko de la problemo. Por tiuj, kiuj ne vidas la imperialistajn trajtojn de la bildo, Usono reprezentas la bonan « onklon Sam », kiu bonkore malfermas siajn plenegajn poŝojn por helpi siajn malriĉajn parencojn en Eŭropo.

Dum Ameriko floradas, prosperas, akiras senĉese grandiĝantan parton de la monda merkato, amasigas aron senliman da produktajoj, ebligantaj ĉian plezuron kaj ĝuon, Eŭropo suferas kaj agonias ; krizoj ĉiuspecaj, ekonomiaj, financaj, sociaj, politikaj, senĉese furiozas ; la eŭropa industrio ne trovas sufiĉan nombron da aĉetantoj, senlaboreco kaj malaltegaj salajroj pezas sur la ŝultrojn de la laboristaro ; la laborkondiĉoj kompare al tiuj de Usono estas malmodernaj, la ilaro foruzita postulas nedireblajn penegojn, dum en Ameriko la laboro estas facila kaj agrabla, dank' al la supera tekniko kaj al la modernega maŝinkonstruo. Usono estas unu sola, grandega teritorio ekonomia sen interlimoj, sen doganimpostoj, kie nenio malhelpas la liberan varelŝanĝadon de la Atlantika ĝis la Pacifika oceanoj. En Eŭropo, senfinaj landlimoj, altegaj limimpostoj, freneza « protektpolitiko » plimultekostigas kaj sekve limigas la produktadon.

Ĉu estas mirige, ke tiaj komparoj naskas en la kapoj de la turmentataj eŭropanoj la ideon pri « amerikigo »? Ili volas imiti Usonon, rekonstrui la malorganizitan Eŭropon laŭ la usonaj principoj. Jen ankoraŭ alia aspekto de la problemo. Eŭropanoj vojaĝas Amerikon por tie studadi la situacion, por lerni ĉe siaj lernintoj. Usonanoj mem skribas dikajn librojn kaj venas persone Eŭropon por konsili al siaj eŭropaj instruintoj, ke ili « amerikaniĝu ». Ameriko — jen la sola savilo de la eŭropa burĝaro minacata de krizoj, militoj kaj revolucio. Savilo en duobla senco : Usono donas monon por la eŭropa stabiligo kaj ĝi samtempe liveras al Eŭropo modelon de racia, plej energikapabla ekonomio. La devizo « fordismo » plej koncize resumas ĉiujn tiajn klopodojn. La celadoj pri « Tut-

(1) Malgraŭ la grandaj lingvaj progresoj de esperanto dum la lastaj jaroj, malgraŭ la pliriĉiĝo de nia vortaro precipe en teknika rilato (radio, ktp), esperanto bezonas ankoraŭ seriozan prilaboradon, koncerne la socialistan terminaron. La traduko de la « Komunista Manifesto » kaj de aliaj verkoj, malpli grandaj, montras ke tuta serio da esprimoj, ĝis nun ankoraŭ mankas al esperanto, kvankam nia lingvo posedas la elementojn por ilia formado. Necesas do trovi la plej taŭgajn esprimojn el kelke da formoj uzataj, por oficialigi finfine vortojn kiel : *supervaloro*, por forigi la konfuzon inter la du sencoj de la esperanta vorto *rento* (france *rente* kaj *interêt*, germ. *Rente* kaj *Zins*, angle *rent* kaj *interest*), ktp.

eŭropa Unuiĝo » (*Paneŭropo* de Coudenhove-Kalergi) reprezentas alian flankon de la amerikaniĝemo de la eŭropa burĝaro.

Kaj eĉ proletoj de la eŭropa kontinento, de krampfoj atakataj, rigardas per esperplenaj okuloj Amerikon. Ankaŭ al ili ŝajnas, ke de Usono venos la savo. Ili aŭdas kaj legas pri la facila laboro, pri la ŝparo de homa forto per maŝinoj, pri la altaj salajroj kaj la amasa produktado je malaltaj prezoj. Nova evangelio ŝajnas esti trovata: por kio oni bezonas Marks'on, se en la kapitalista sociordo mem agrabla vivo estas atingebla? Anstataŭ batalo de la klasoj, harmonio de la klasoj — tia estas la konkludo de parto de la laborista klaso eŭropa.

Sed aliflanke multaj burĝaj eŭropanoj studintaj Amerikon estas konvinkitaj ke « amerikigo » de la eŭropa ekonomio estas neebla. Estante burĝoj, ili plezure konstatas, ke la usona disvolviĝo kontraŭdiras la marksan teorion, sed samtempe ili bedaŭrante rekonas, ke Eŭropo ne povas amerikiĝi. Tamen, se Eŭropo ne povas sin rekonstrui laŭ amerikaj, fordaj t. e. laŭ kapitalistaj principoj kaj se aliflanke ĝi ne volas subiĝi kiel kolonio sub la jugo de la miliarduloj-mastroj de Usono, restas nur unu forto kaj unu solvo, kapablaj venki la nuntempan ĥaoson kaj konstrui ekonomion novan, donante laboron kaj ekzistoñ al ĉiuj laboruloj, sen superflua malŝparo de energio, sen nutrado de parazita klaso, vivanta lukse kaj ĝue de supervaloro kreita de aliaj: tiu sola forto estas la proletaro, tiu sola solvo estas la socialismo... kondiĉe ke la Marks'a teorio estas prava.

Ni intencas do pruvi ke la Marks'a teorio pravas malgraŭ la usonaj ciferoj.

Sed antaŭe, ni devas prikonsideri la valoron de teorio ĝenerale, kaj de l' marksismo speciale por la laborista movado kaj por SAT. Kaj aplikante la teorion al la praktika realajo, ni ekzamenos la diversajn aspektojn de l' amerika problemo, la timige aktualan, urĝan, minacigantan kontraŭecon *Ameriko-Eŭropo*, la demandon, per kiuj rimedoj Eŭropo povos sin savi, ĉu per burĝaj, ĉu per proletaj, ĉu laŭ la konsiloj de la amerika miliardulo Ford, ĉu kiel kolonio de Usona imperialismo, aŭ per la propraj fortoj de la laboristaro, per socialista konstruado.

L. Revo.

LA LINGVA ANGULO

La Ĉina lingvo.

Estas opiniate, ke en Ĉinio ekzistas dialektoj, kies malsameco estas tiel granda kiel inter la franca kaj angla lingvoj, aŭ inter la germana kaj la rusa; ke loĝantoj de urbo A bezonas tri-kvarjaran studadon por ellerni la lingvon de urbo B; ke ne estas kompreniĝo eĉ inter geedzoj, kiuj naskiĝis en malsamaj provincoj; ke troviĝas granda malhelpo por fremduloj, kiuj intencante eklerni ĉinan lingvon, embarasite ŝanceliĝas inter la diversaj formoj; ke ĉina vojaĝanto devas scii 10-20 lingvojn ktp.

Jes, ekzistas dialektoj en Ĉinio, sed la supre dirita opinio estas erara.

En la ĉina lingvo la diferenco kuŝas en la buŝa kaj skriba uzado de la lingvo; sed la skriba lingvo estas ĉie la sama kaj tre influas la buŝan, tial ĉinaj dialektoj restis pli malpli similaj dum 2.000 jaroj.

La ĉina lingvo skriba estas ideografia. Ĝin elpensis antaŭ 4.000 jaroj unu saĝulo. La primitiva formo tre similis la naturan figuron. Poste, por plifaciligi la skribadon, oni iom post iom aliigis ĝiajn elementojn. Nuna figuraro de l' ĉina lingvo estas jam fiksita en sia formo antaŭ 2.000 jaroj kaj restis senŝanĝe ĝis nun. Ni facile tralegas flue la librojn verkitajn antaŭ 2.000 jaroj. Nord-anoj legas ilin tiel senpene kiel sud-anoj. Dialekto ne troviĝas en ĉina verko ie ajn.

Sed la ĉina parolo varias, tial ke la sama vorto-figuro estas malsame elparolata ĉe diversaj regionoj. Sed, tial ke la skribo estas tute sama, la dialektoj ne estas buŝe tre malkompreneblaj al iu ajn ĉino. Pro tio la ĉinoj povoscias la dialektojn de alia provinco senlerne dum 3-6 monatoj, kaj komprenas ilin nur en daŭro de unu monato!

Nuntempe la interkomunikado en Ĉinio pli kaj pli oportuniĝas; tio pli proksimigas la ĉinojn el ĉiuj anguloj kaj donas al ili la eblecon interbabiladi. Nature la dialektoj unuiĝas en ne rimarkebla sanĝiĝado. Plie, la « Kuo Ju » (ĉina komuna lingvo arte aranĝita) nun disvastiĝas en tuta Ĉinio kiel esperanto en la Mondo. Mi pensas, ke post kelke da jaroj la malsimileco de ĉina buŝa lingvo malaperos dank' al la popola interkomunikado kaj natura evoluo de l' homa lingvo... »

Kompilita el « La Verda Lumo » (Ŝanhajo).

★

Legantoj demandas:

1) Ĉu la esprimoj « Li *nur* promenis » kaj « li *sole* promenis » havas aŭ ne la saman signifon?

2) Ĉu la esprimo « teni oficon » estas korekta?

3) Ĉu la adjektivo « eminenta » povas rilati same korekte al homoj kiel al aferoj? Ekz., ĉu oni povas diri: *ludi eminentan rolon?*

4) Ĉu estas korekte diri: « Vidu, aŭ vidi, regularon »?

5) Ĉu oni same bone povas diri: « La sekvantajn vortojn aŭ la jenajn vortojn »?

★

Fakulo respondas:

1) En multaj okazoj la vortoj NUR kaj SOLE estas samvaloraj, sed ili ne estas ĉiuokaze samsignifaj kaj indiferente uzeblaj. La esprimo « li nur promenis » signifas: « li ne faris alion ol promeni ». La esprimo « li sole promenis » povas signifi: « li promenis izole, estante sola » aŭ: « li, inter la aliaj, estis la sola, kiu promenis ». En tiu ĉi lasta senco, ĝi egalvaloras, kiel: « nur li promenis ». Tamen estas konsilinde, pro la klareco, uzi la esprimon: « li sole promenis » nur en la unua signifo. Komparu la du jenajn samvalorajn esprimojn: « nur li estas kulpa » aŭ « li sola estas kulpa ».

2) La esprimo: « teni oficon » estas certe korekta, ĉar la verbo TENI, same kiel la verboj FARI kaj METI, havas en esperanto tre larĝan kaj elastan signifon. Tamen la esprimoj « okupi oficon » kaj « direkti oficon », kiuj estas pli precizaj kaj indikas du apartajn nuancojn, estas preferindaj en oftaj okazoj.

3) Certe estas, ke ĝis nun oni kutimis preskaŭ ekskluzive uzi la vorton EMINENTA, parolante pri personoj; tamen nenio malhelpas, ke oni uzu ĝin parolante pri aferoj. ekz., pri rolo, faro, servo, ktp. Tia plilarĝigo de senco estas ne nur tute laŭlogika kaj laŭracia, sed ankaŭ tute konforma al la uzado de plej multaj eŭropaj lingvoj, kiuj aplikas la radikon EMINENT' aŭ alian malsamforman samsignifan radikon tiel bone al aferoj, kiel al personoj. Oni tamen plej zorge atentu ke oni uzu en esperanto la radikon EMINENT' nur en la senco morala kaj metafora, neniam en la senco materia kaj loka.

4) Estas egale korekte diri: « vidu la regularon » aŭ « vidi la regularon ». La uzo de infinitivo estas, same kiel en plej multaj naciaj lingvoj, klarigebla per preterlaso de subkomprenata vorto: « bonvolu » aŭ « vi povas » aŭ ia alia analoga esprimo.

5) Oni tute same bone povas diri: « la sekvantajn vortojn » aŭ « la jenajn vortojn ».

Fakulo.

★

Kaj la *Redakcio* siavice demandas al la legantoj, precipe kaj insiste al la aziaj:

Ĉu vi komprenas la jenajn esprimojn: « ĉitage », « ĉimonate », « ĉijare » k. s.?

La " Fundamento de Esperanto " (1) devas troviĝi en la manoj de ĉiu bona esperantisto kiel konstanta *gvida dokumento*, por ke li bone ellernu kaj per ofta enrigardado konstante memorigadu al si, kio en nia lingvo estas oficiala kaj netuŝebla, por ke li povu ĉiam bone distingi la vortojn kaj regulojn *oficialajn*, kiuj devas troviĝi en ĉiuj lernoverkoj de Esperanto, de la vortoj kaj reguloj rekomendataj *private*, kiuj eble ne al ĉiuj esperantistoj estas konataj aŭ eble ne de ĉiuj estas aprobataj.

L. L. ZAMENHOF.

(1) Havebla ĉe nia Administrejo.

Saluto de Sovetiaj virinoj

Karaj Kamaradinoj el ĉiuj landoj!

Ni legis viajn leterojn en nia gazeto « Zvezda ». Per ili ni nun povas prezenti al si vian vivon. Nun ni volas konatigi vin kun nia situacio.

Ni, rusaj virinoj, depost 1917 estas egalrajtaj kun la viroj. Ĉiu virino 18-jara, ĉu laboristino, ĉu kamparanino, ĉu hejmmastrino, povas baloti en sovetojn, kaj eĉ esti elektata.

Virinoj laboras ĉe ni 8 horojn, aĝaj malpli ol 18 jarojn — 6 horojn, malpli ol 16 jarojn — 4 horojn. Por infanoj de laboristinoj ekzistas vartejoj, kie dum la laborhoroj oni bone vartas kaj nutras la infanojn. Ĉiujare la laboristino ricevas dusemajnan libertempon, dum kiu oni pagas al ŝi salajron. Malsanajn laboristinojn oni sendas al banlokoj, lacigitajn en ripozdomojn. Ĉe gravedeco virino ricevas dumonatan forpermeson antaŭ nasko kaj du monatojn post nasko. Dum tiuj 4 monatoj ŝi ankaŭ ricevas salajron kaj krom tio ŝi ricevas alpagon por nasko kaj por nutrado de la infano.

Studadi la virino en Sovetio povas ankaŭ same kiel la viro. Virinoj lernas en la fabriklernejoj, kie ili fariĝas kvalifikataj laboristinoj, en partiaj lernejoj, en laboristaj fakultatoj kaj universitatoj. La sovetiaj virinoj estas aktivaj kaj kune kun la viroj konstruas sian novan vivon!

Saluton al vi!

Virinoj de uzino Ĉermoz, Perma distrikto, Sovetunio.

Traduko el « Internacia Korespondoficejo » ĉe gazeto « Zvezda ».

EL LA REDAKTEJO

Grava atentigo.

Niaj kunlaborantoj treege helpus al ni, se ili bonvolus atenti jenajn konsilojn:

1) Ili skribu tre legeble, precipe la *propraĵn nomojn*, per nigra inko, kaj prizorgante sufiĉe larĝajn marĝenon kaj interlinian spacon.

2) Ili ĉiam skribu nur sur unu flanko de l' folio.

3) Ili ĉiam konservu kopion de siaj manuskriptoj, tial ke la SAT-kaso ne permesas elspezi por resendo de neuzitaj manuskriptoj. Cetere ankaŭ tempo absolute mankas por tia klopodo.

Ni avertas, ke fuŝskribitajn manuskriptojn ni ne provos legi, sed simple ĵetos en paperkorbon.

Nia Poŝto.

Pri *administraj* aferoj oni bonvolu sin turni al la administrejo (Leipzig) aŭ al la sidejo de SAT (23, rue Boyer, Paris, XXe), ne al la redaktejo.

1781. — La diskuto pri « unuiĝismo » aliiĝis en disputon. Necesas do ĉesigi ĝin. « S-ulo » ja ne devas esti disputejo.

Vipo k. Pani. — Alvenis tro malfrue via alvoko al la VI-a. Ni konsilas, ke vi redaktu alian alvokon, kiu instigu la tutmondan SAT-anaron ĉiel klopodi laŭ la celo de vi aludita. Necesas tamen, ke vi donu precizajn konsilojn al la K-doj por ke ne okazu maltrafaj klopodoj.

2978. — Vi iel pravas, kvankam kritiko ne estas ĉiam senutila. Ni dankas pro via rimarko k. petas, ke vi ne faru el muŝo elefanton.

55. — Vian prilingvan artikolon ni ne povas enmeti, tial ke en ĝi intermiksiĝas bonaj konsiloj kun kelke da eraroj, kiuj riskus sendecidigi kelkajn legantojn.

K. Froding, 102, 1188. — Viaj artikoloj aperos.

3930. — 1) Tiajn agitecajn alvokojn ni ne povas enmeti; 2) Vian peton ni transdonis al la Adm.

4967. — La artikolo al kiu vi celas respondi estas 50-linia. Via respondo estas 269-linia!! Ni ne disponas nun sufiĉan lokon por komenci diskutadon pri tiu temo, cetere interesa. Aliparte ni opinias, ke via timo pri senigo ĉe la infanoj de necesa batalema instinkto per pacifista edukado estas ne prava. La kristanismo tute ne malaperigis ĉe la kreduloj la bataleman instinkton. Dum la lasta milito plej taŭgaj soldatoj estis la katolikoj k. a. kreduloj.

ATENTU!

Por nia ekspozicio skribu nacilingve la unuan strofon de « Internacio » kaj sendu al la jena adreso: *I. Kieva Taĉmento de lernantoj esperantistaj ĉe 80. lernejo*, Pl. de Spartak, 4-a *Kiev* (U.S.S.R.) Ĉiu sendinto rekompencota!

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

KORESPONDADO

TARIFO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L — letero, PK — poŝtkarto, PI — poŝtkartoj ilustritaj, PM — poŝtmarkoj, bfl. — poŝtmarko sur bildflanko, k. ĉ. l. — kun ĉiuj landoj, esp-aĵo — esperantaĵo.

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Aŭstrio.

K-do *Karl Wiedermann*, Quellenstr. 136/36 *Wien, X. dez.* koresp. kun orientanoj, amerikanoj, japanoj k. ĉinoj. L, PI. Nepre resp.

Germanio.

Du amikoj dez. koresp. k. ĉ. l. pri ĉ. temoj, L, PI, bfl. Adr.: K-do *Paul Bärmann*, Querstr. 25, *Wattenscheid i. W.*

Hispanio.

Adresŝanĝo: K-do *Domingo Adell*, strato S. Fructuoso, 41-2.°, *Barcelona* (Hostafranchs) (stratŝanĝo).

Holando.

— LABESKO AALSMEER, komunikas al siaj korespondantoj, ke pro la VI-a Kongreso neeblos al li resp. let. antaŭ la fino de Aŭgusto.

Litovio.

K-do *M. Jelin*, Elektros str. 15, *Panevezys*, dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. L, PK, PI, PM, bfl.

Sovet-Unio.

K-do *Jazepo Bahar*, studento de Blankrusia Universitato, Poŝtkesto, 33, *Minsk* dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. K-dino *Humanjuk*, Vagon. masterskie, *Krjukov a. Dnepro* (Ukrainio) dez. koresp. kun samideanoj el Francio, Anglio, Belgio k. Italio — pri ĉ. temoj.

— K-do *A. Kac*, Troickaja, 8/5, *Kremenĉug*, dez. koresp. k. ĉ. l. pri esp. k. junulkom. movadoj, lab. vivo k. vivkondiĉoj. Resp. garantiata.

— K-dino *Vera Bajanov* (instruistino) Poŝtkesto, 3, *Krjukov a. Dnepro* (Ukrainio) dez. koresp. kun virin-koresp-antinoj pri virinmovado k. agado en Francio, Anglio, Usono, Germanio k. Japanio. Resp. garantiata.

— K-do *Ilĉjo Kalinin, Oranjerejnoe* (Astrahana gub.) dez. koresp. pri Radio-tekniko. Ĉiam resp.

— K-dino *Anjo Kalinina, Oranjerejnoe* (Astrahana gub.) dez. koresp. pri novaj modoj.

— K-do *Aleksandro Levin, Oranjerejnoe*, (Astrahana) gub.) dez. koresp. pri pentrajoj k. a. temoj. Ĉiam resp.

— K-do *Grigorjo Vrazovskij, Oranjerejnoe* 3, Harbaj (Astrahana gub.) dez. koresp. pri ĉ. temoj.

— « Grupo de komencantoj esp-istaj el Gostomel » dez. koresp. k. ĉ. l. Adr.: *J. Vajnŝtejn, Gostomel*, Stekolni zavod, Kievski okrug.

— K-dino *Gelman*, Bratska-str. 11, 9, *Kiev*, pri ĉ. temoj k. ĉ. l.

— K-do *J. Vajnŝtejn, Gostomel*, Stekolni Zavod, Kievski okrug, pri ĉ. temoj k. ĉ. l.

— K-do *V. M. Zaika*, do vostrebovanie, *Kiev*, pri ĉ. temoj kun komjunulare L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *P. Antonoviĉ*, 3, Jamsk, per. 6, *Smolensk*, dez. koresp. pri ĉ. temoj kun ekstereŭropanoj.

— K-do *D. Viktorov-Ĉehoviĉ*, lekciisto, Klovski Spusk. 2, *Kiev*, dez. L, PI, PM, papermono, gaz, fortaĵoj, esp-aĵoj k. ĉ. l.

ALVOKO

K-doj ĉiulandaj! Mi tre petas vin afable helpu al mi.

En septembro mi aranĝos propagandan regionan laboristekspozicion.

Por tio mi petas ĉiujn K-dojn el la tuta mondo pri alsendo de ilustr. p.k. p.m. bldf., esperantaĵojn ĉiuspecajn. Antaŭdankon por la afablaj alsendaĵoj.

Esp. gazetoj bonvolu afable represi: ĉion oni adresu: *Ploss Jos.*, Skuherského ul. 63, en České Budějovice, Ĉekoslovakio.

Redakcio de Perma ĉiutaga gazeto « Zvezda » malfermis *Internacian Korespondoficejon*, kies celo estas interligi laboristojn kaj oficistojn el Perm kaj perma regiono kun alilandaj fratoj per vigla interkorespondado. La ricevitajn el eksterlando leterojn ni lokigas en « Zvezda », kie ni jam malfermis « Anguleton de Internacia Ligo », en ĉiusemajna kamparana gazeto « Strada », en la murgazetoj de fabrikoj kaj oficejoj, ni prelegas ilin dum lab. kunvenoj, kaj invitas niajn legantojn, skribi respondojn. La respondoj estos en la redaktejo esperantigataj, kaj sendataj eksterlanden.

Ni do invitas vin, korespondadi kun permaj gelaboristoj pri politikaj kaj ekonomiaj temoj pri viv- kaj laborkondiĉoj, pri sindikata, partia, pionira movadoj, ktp. Al viaj leteroj laŭeble aldonu fotojn, desegnaĵojn, ilustraĵojn. Ankaŭ ni petas, sendi al ni (interŝanĝe) revoluciajn agitafiŝojn, specimenojn de laboristaj gazetoj kaj ĵurnaloj, por ekspozicio.

Kun kamarada saluto Redakcio de *Zvezda*.

Adreso: Sovetunio. *Perm*. Uralo. Redakcio *Zvezda*. Buro mejdunarodnoj Svjazi.

Le Gérant: L. GLODEAU.

★ Esperanto-Presejo J. SOLSONA, 9, Rue Hallé, Paris-14e — Telefono: Gobelins 62-71